

آبِ تطہیر از نگاه فریقین

صدیقہ صدی

واحد آموزشی - ترمیمی حضرت ولی عصر علیہ السلام، بناب

— ۳۶۵ —

نوم: سنجل، ۱۳۹۶

1984. 7. 1. 1984. 7. 1. 1984. 7. 1. 1984. 7. 1.

100

مؤلف: الفخر: هو ذا علمه الفخر، من كذا عدو رب عوزها، علمه خواران، من كذا عشر عاجر. ۱۳۹۹

فوائد من نسيم احاديث

نظام دستورالعمل اجزاء به طهر

تاسع شعبه مطالعات تطبیقی

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۵/۰۵

سیدہ عائشہ رضی اللہ عنہا سے روایت ہے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا: "مَنْ شَرِبَ مِنْ مَاءٍ بَرَكْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ" (جو شخص میرے پانی سے پیو، وہ میری برکت کا شریک ہوگا)۔

وہابیہ کے عقائد کے بارے میں

1214 87 Y1628

1174

10-10-10



آیه تذهیب از نگاه فریقین

قائمه : ۱۵

قائمه : ۱۵

تهیه و تنظیم: معاونت پژوهش / مدیریت پشتیبانی پژوهشی

چاپ و صحافی: نثار

نوٹ چاب : اول / یائیر ۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۹/۰۰۰ ریال

تعداد صفحه و قطع: ۱۱۲ صفحه / رقعی

شماره: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۸۵-۱۴-۰

آدرس: قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - واحد ۱۰۸

تلفون : ۰۲۵-۳۲۱۴۴۸۵۳

فهرست مطالب

| | |
|---|---------------|
| ۹ | سخن نامر..... |
|---|---------------|

فصل اول: کلیات

| | |
|----|---|
| ۱۹ | بررسی معنای لغوی و اصل لاج و واژه |
| ۱۹ | ۱. ائما..... |
| ۲۰ | ۲. پرید..... |
| ۲۰ | اراده بر چند نوع است؟..... |
| ۲۱ | ۳. رجس..... |
| ۲۳ | ۴. اهل بیت..... |
| ۲۳ | - واژه «اهل»..... |
| ۲۴ | - واژه «بیت»..... |
| ۲۵ | ۵. تطهیر..... |
| ۲۶ | شان نزول آیه..... |
| ۲۶ | روایتی از ام سلمه..... |
| ۲۸ | روایتی دیگر از ام سلمه..... |
| ۲۸ | روایتی از حضرت علی <small>علیه السلام</small> |
| ۳۰ | راز اختلاف و تکرار حادثه..... |

فصل دوم: تفسیر آیه

- اول: تفسیر اجمالی آیه..... ۳۵
- جمله «ایرید» اشاره به کدام اراده‌ی الهی دارد؟..... ۳۵
- مراد از «اهل بیت النبوه» چه کسانی می‌باشند؟..... ۴۲
- دوم: نتایج آیه..... ۴۵
- مصادیق آیه تطهیر..... ۴۵
- روایتی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله..... ۴۶
- روایتی از امام بصبه از «امام صادق علیه السلام»..... ۴۷
- روایتی از «امام علی علیه السلام»..... ۴۷
- روایتی از «امام صادق علیه السلام»..... ۴۷
- روایتی از «ابی اسرار»..... ۴۸
- راز اختلاف روایات..... ۴۹
- این همه تأکید چرا؟ (توجیه علم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در خانه‌ی فاطمه زهرا)..... ۵۱
۲. آیه تطهیر، برهان روشن عصمت..... ۵۲
- عصمت علمی و عملی اهل بیت..... ۵۳
- عصمت از دیدگاه قرآن کریم..... ۵۴
- عصمت از دیدگاه روایات..... ۵۵

فصل سوم: بررسی و پاسخ به شبهات

- نگاهی به سیاق آیه تطهیر..... ۶۱
- شبهه اول: آیه تطهیر متصل به آیات قبل و بعدش است و سیاق جداگانه‌ای ندارد..... ۶۳
- پاسخ به شبهه..... ۶۳
- الف) التفاف..... ۶۴
- ب) اعتراض..... ۶۵
- شبهه دوم: تغییر ضمائر و لحن خطاب در آیه موجب تغییر مخاطب نمی‌شود..... ۶۵
- پاسخ به شبهه..... ۶۶

- ۶۶ حکمت قرار گرفتن آیه‌ی تطهیر میان آیات زنان پیامبر ﷺ.....
- ۶۸ گفته‌ها و اجتهادها در مراد «اهل بیت».....
- ۷۰ چرا در آیه‌ی شریفه تطهیر برای مصداق «اهل البیت» شبهه وارد شده؟.....
- ۷۲ شبهه سوم: مراد از اهل بیت فقط همسران پیامبر می‌باشد.....
- ۷۲ ۱. استناد به آیاتی که در آنها لفظ «اهل بیت» به همسر اطلاق شده است.....
- ۷۲ پاسخ به استناد.....
- ۷۴ ۲. استناد به گفتار راویانی که آیه را در شأن همسران پیامبر ﷺ می‌دانند.....
- ۷۴ الف) روایت تحریمه.....
- ۷۴ ب) روایت عربی زبیر.....
- ۷۵ پاسخ به استناد.....
- ۷۶ شبهه چهارم: مراد از اهل بیت، همسران نبی ﷺ و پنج تن آل عبا می‌باشد.....
- ۷۶ الف) استناد به ظهور سیاقی.....
- ۸۰ پاسخ به کسانی که برای مصداق اهل بیت شبهه وارد کرده‌اند: زنان را هم شامل مراد آیه بدانند.....
- ۸۱ شبهه پنجم: مراد از اهل بیت، اقارب پیامبر ﷺ می‌باشد.....
- ۸۲ پاسخ به شبهه.....
- ۸۳ شبهه ششم: مراد از اهل بیت، تمام بستگان پیامبر ﷺ می‌باشد.....
- ۸۳ پاسخ به شبهه.....
- ۸۴ شبهه هفتم: اراده‌ی الهی در آیه تطهیر تشریعی است.....
- ۸۶ رد وجوهاتی که اراده را در آیه تطهیر تشریعی می‌دانند.....
- ۸۹ دلایل اثبات نکوینی بودن اراده‌ی الهی.....
- ۹۱ شبهه هشتم: آیه از هنگام نزول به بعد دلالت بر عصمت دارد.....
- ۹۲ پاسخ به شبهه.....
- ۹۲ شبهه نهم: دعا برای تطهیر اهل بیت موجب عدم دلالت آیه بر عصمت می‌شود.....
- ۹۲ پاسخ به شبهه.....
- ۹۴ شبهه دهم: آیه تطهیر مختص آل عباس یا شامل بقیه ائمه هم می‌شود؟.....
- ۹۴ پاسخ به شبهه.....

| | |
|-----|--|
| ۹۴ | الف) جری و انطباق و شمولیت قرآن کریم بر همه‌ی زمان‌ها و مکان‌ها..... |
| ۹۵ | روایتی از امام باقر <small>علیه السلام</small> |
| ۹۶ | ب) تأویل قرآن کریم..... |
| ۹۶ | روایتی از امام صادق <small>علیه السلام</small> |
| ۹۷ | ج) باطن قرآن کریم..... |
| ۹۸ | روایتی از امام «حسین» <small>علیه السلام</small> |
| ۱۰۱ | شبه یازدهم: نام آنمه در قرآن و آیه تطهیر نیامده است..... |
| ۱۰۰ | اسخ سبها..... |
| ۱۰۳ | جمع بند..... |
| ۱۰۵ | کتاب‌نامه..... |

سخن ناشر

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾

(نساء، ۸۲)

«چرا در معانی قرآن تدبر نمی کنند؟ در حالی که اگر این قرآن، از طرف غیر خدا بود، قطعاً اختلاف های بسیاری در قرآن می یافتند.»

فرمان تدبر در قرآن برای همه ی زمان ها و مکان ها جاری است. باید بر بی کرانگی و در بی عدالتی آن غور کرد و گوهرهای درخشان آن را فرادید مخاطبان قرار داد.

نشر هاجر افتخار دارد که راهی نهادینه سازی فرهنگ قرآنی پیشگام بوده و این بار نیز در صدد عطر انسانی باران قرآنی، به فضای جامعه اسلامی می باشد. این انتشارات، پیام امام راحل را چراغ راه خود ساخته است. آنجا که حضرت امام از اینکه تمام عمر خود را در راستای سرف نکرده، تأسف می خورد و به حوزه ها و دانشگاه ها سفارش می کند که قرآن و اماماد گوناگون آن را در همه ی رشته ها، مقصد اعلی قرار دهند تا مبادا در آخر عمر بر ایام جوانی تأسف بخورند. (صحیفه نور، ج ۲۰، ص ۲۰)

در راستای تحقق این مهم، ناشر با مدیریت راهبردی و آراسته سازی آثار خواهران قرآن پژوه، سعی دارد تا این نگاشته ها را به سامان رساند. به تدریج تحفه ی قرآن جویان نماید. بی تردید در این راه، توشه ای ثمین تر از ترفیع الهی، توجه اهل بیت (علیهم السلام) و دعای خیر همراهان، راهگشای امور نخواهد بود.

أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ

مرکز نشر هاجر

بر آستان قرآن

قرآن، آبخاری نورانی، از بلندای آسمان بر زمین است. قرآن، نسیم کوی جانان و شمیم عطر رحمان است. قرآن روشنگر راه سعادت و خورشیدی هموار فروزان است.

امیرالمؤمنان علی علیه السلام در بخشی از خطبه‌ی ۱۸ نهج البلاغه در پنج جمله کوتاه و پرمعنا، حقایق ارزنده‌ای را درباره‌ی قرآن بیان کرده و می‌فرماید: «وَإِنَّ الْقُرْآنَ ظَاهِرُهُ أُنِيقٌ»؛ «قرآن ظاهرش بسیار زیباست» و این از فصاحت و بلاغت قرآن حکایت دارد. الفاظ قرآن که به‌یاد می‌آوریم بسیار موزون، تعبیراتش بسیار حساب شده، آهنگین و بی‌ملال است در بیان استیلا و برتری و هر وارد شونده‌ای بر آن، از مقصد دور نمی‌ماند.

ایشان در توصیف دوم می‌فرماید: «وَبَاطِنُهُ أَعَمُّ»؛ «و باطنش عمیق و ناپیدا است».

در واقع پرداختن به زیبایی‌های ظاهر، انسان را از عبادت خدا دور می‌سازد، همان‌گونه که پرداختن به معنای عمیق و به تعبیر دیگر ادای حق خدا، آدمی را در انتخاب الفاظ زیبا در تنگنا قرار می‌دهد. نهایت قدرت لازم است که بیان آن دو جمع و حق معنا را در قالب زیباترین الفاظ ارایه کند.

البته این حقیقت در قرآن مجید به روشنی هویداست. الفاظش فوق‌العاده زیبا، آراسته و روح‌پرور، جذاب و دلپذیر و باطنش بسیار عمیق و پرمحتواست. ژرفای قرآن آن‌گونه است که هرچه در آن غور کنند به منتهای گوهرهای ناب آن دست نمی‌یابند زیرا کلام وحی، صادر از ذات بی‌انتهاست.

حضرت علی علیه السلام در توصیف سوم و چهارم می‌فرماید: «لَا تُقْنِي عَجَائِبُهُ، وَ لَا تَنْقُضِي عَرَائِبُهُ»؛ «نکته‌های شگفت آور قرآن هرگز فانی نمی‌شود و اسرار نهفته آن هرگز پایان نمی‌پذیرد.» چه بسا معنای جمله‌ی اول (لَا تُقْنِي عَجَائِبُهُ) اشاره به جاودانگی و ابدی بودن شگفتی‌ها و زیبایی‌های قرآن دارد که هیچ‌گاه گرد و غبار کهنگی بر آن نمی‌نشیند. جمله‌ی دوم هم به اسرار نهفته در قرآن اشاره می‌کند که با گذشت زمان، هر روز اسرار تازه‌ای از آن آشکار می‌شود. کشفی بعد کشف، بطنی بعد بطن و لایه‌ای فوق لایه ...

ایشان در جبرین آخرین توصیف می‌فرماید: «لَا تُكْشِفُ الظُّلُمَاتُ إِلَّا بِه»؛ «ظلمات و تاریکی‌ها جز در نور قرآن برطرف نخواهد شد.» نه تنها ظلمت جهل تاریک، کفر، بی‌ایمانی و بی‌تقوایی، بلکه تاریکی‌ها در صحنه‌های زندگی اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نیز بدون تعلیمات قرآن از میان نخواهد رفت.

دنایای امروز از نظر صنایع و فن‌آوری‌های نوین، بشرفتهای فوق العاده‌ای داشته است. با وجود این، انواع ظلمت‌ها بر جوامع بشری سایه افکنده و جنگ‌ها و خونریزی‌ها، ظلم و بی‌عدالتی‌ها، فقر و بدبختی‌ها و از همه مهمتر ناآرامی‌های درونی، بیشتر انسان‌ها و نقاط دنیا را فرا گرفته است. بی‌شک، توقع این پیشامدها نتیجه‌ی مستقیم ضعف ایمان، تقوا، فقر اخلاقی و معنوی است که بهترین راه درمان آن پناه بردن به قرآن مجید است:

﴿وَنَزَّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾

در بازنمایی این مسیر نورانی، قرآن پژوهان خواهر حوزه‌های علمیه، دست امید به دامن قرآن زده‌اند تا راه گمراهی و تیرگی را با چراغ هدایت قرآن

فروزان سازند. آنان کوشیده‌اند تا نمی از یم بیکران آموزه‌های وحیانی را فرا راه قرآن جویان قرار دهند.

تلاش آنان بر این بوده که موضوع‌های کاربردی و نوپدید را در عرصه‌ی قرآنی واکاوی و بازخوانی کنند و حاصل پژوهانه‌ی خود را به منظور عطف توجه به قرآن برای درمان دردها، تقدیم ره‌پویان قرآن نمایند.

امید که گره‌ها، ناگشوده بشریت برای نیل به سلامت دنیا و سعادت عقبی در آستان قرآن کرب کشوده شده و در جای جای گیتی ساری شود.

این مجموعه آثار با حمایت فکری و مادی معاونت پژوهش، مشارکت مالی «شورای توسعه فرهنگ قرآن» و اهتمام ستودنی «نشر هاجر» به ثمر نهشته است.

همکاری عالمانه‌ی مسئولین، مجریان و نویسندگان این آثار را ارج نهاده و اجرشان را به ذات لایزال الهی حواله کرد و به روزی، وای نهیم که:

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾

معاونت پژوهش

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، تهران

مقدمه

خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید:

«إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا؛ خداوند فقط

اراده کرده است پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک و پاکیزه گرداند.» (احزاب، ۳۳)

قرآن کریم جامع‌ترین و کامل‌ترین کتاب آسمانی است که برای مسلمانان نازل شده و هدایت و ارشاد آنان را بر عهده دارد. یکی از آیات مهم این کتاب جامع، آیه تطهیر است. این آیه مفهومی عمیق دارد که با تلاوت آن سؤالات متعددی در ذهن پدید می‌آید، از جمله اینکه این آیه در شأن چه کسانی نازل شده است؟ رجس به چه نوع آلودگی‌ای الملاق می‌شود؟ منظور از تطهیری که در آیه آمده چه نوع تطهیری است؟

در این اثر به این سؤالات پاسخ داده شده و به روایاتی که در این خصوص نقل شده پرداخته می‌شود.

اگر چه در خصوص «آیه تطهیر» صدها تحقیق و تفسیر انجام گرفته است ولیکن این آیه از چنان عمق و وسعتی برخوردار است که از تحقیق‌های چندین باره بی‌نیاز نخواهیم بود.

این اثر به جایگاه آیه تطهیر و تفسیر آن، همچنین بیان معنای لغوی و اصطلاحی واژگان آیه با توجه به تفاسیر مهم و عمده اهل سنت و شیعه می‌پردازد و نتایج حاصل از تفسیر آیه و پاسخ به شبهات وارد شده در مورد آیه را بیان می‌نماید.